

Park Belle Vue en de Martelarenlaan in Leuven

Heuvelandschap en Voorplein

Kandidatuurstelling 12/2006: de volledige studieopdracht voor de inrichting van de Martelarenlaan en het Park Belle Vue te Leuven

7 NOVEMBER 2007

00 1207E

Wat nu een restgebied is, is in feite groot genoeg om een ruim, genereus, groot parkgebied te vormen. Deze ruimte te willen fragmenteren zou onzinnig zijn – er zijn genoeg kleine parkjes! – dus hebben we haar ontwikkeld als een totaalruimte met flexibele inrichtingsmogelijkheden .

In heel Vlaanderen is er slechts 1 stationsgebied met een park. Hier toont Leuven – en Kessel-Lo – zijn gezicht aan Vlaanderen en Europa. Het Park functioneert dan ook als het voorplein, de 'parvis' van Kessel-Lo.

Inhoud

Ontwerpvoorstel

- 1 Concept
- 2 Plannen en snedes
- 3 Ruimtes voor ontmoetingen
- 4 Onderdelen
- 5 Programma
- 6 Verkeer en verknoppingen

Team en Proces

Ontwerpvoorstel

1 Concept

HET VOORPLEIN VAN KESSEL-LO

Concept

Het grote niveau-verschil tussen de parkweg voor regionaal verkeer en de ventweg/ woonwijk van Kessel-Lo lijkt, op het eerste zicht, het park te veroordelen tot een bestaan ten dienste van een van de twee niveaus. Ofwel bouwen we een keermuur naast de parkweg, en hebben we een echt buurtpark; alleen is de parkway dan verworden tot een industrieweg tussen een betonnen keermuur en spoorweginfrastructuur; ofwel leggen we het park in een zacht helling naar beneden, met aangename zichten voor zowel buurt als autoverkeer tot gevolg, maar wel een totaal verlies aan programmeerbare gebruikruimtes, vanwege de helling van het terrein. Is er een derde weg?

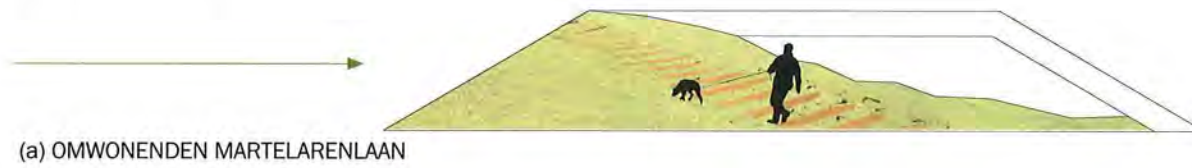
We hebben een snede ontwikkeld die beide opties mogelijk maakt:

Het botanische park ligt in een helling, maar tegelijk leggen we een groot terras aan, een soort 'voorplein' op het niveau van de buurt, waar de belangrijkste programma's op georganiseerd zijn. Dit wordt het voorplein van Kessel-Lo of, op zijn Belgisch, de Parvis van Kessel-Lo. We ontwerpen, met andere woorden twee parken voor de prijs van één. Het resultaat is dat je niet alleen een echt parkweg hebt, maar ook een stedelijk park. Ja, dit is geen bescheiden park maar het is dan ook een park dat direct opereert op de schaal van de Vlaamse diamant door toedoen van haar stationslocatie.

Typische dwarsdoorsnede - een variabele sequens van condities typeert het park.

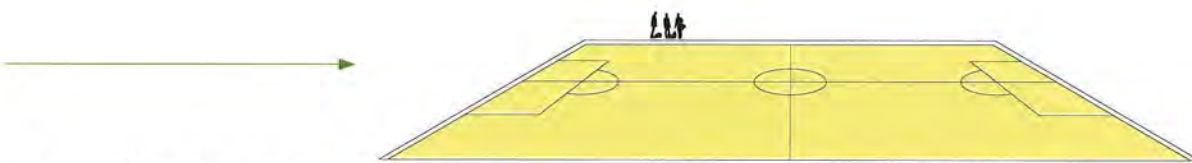
VERSCHILLENDE GEMEENSCHAPPEN
VAN GEBRUIKERS

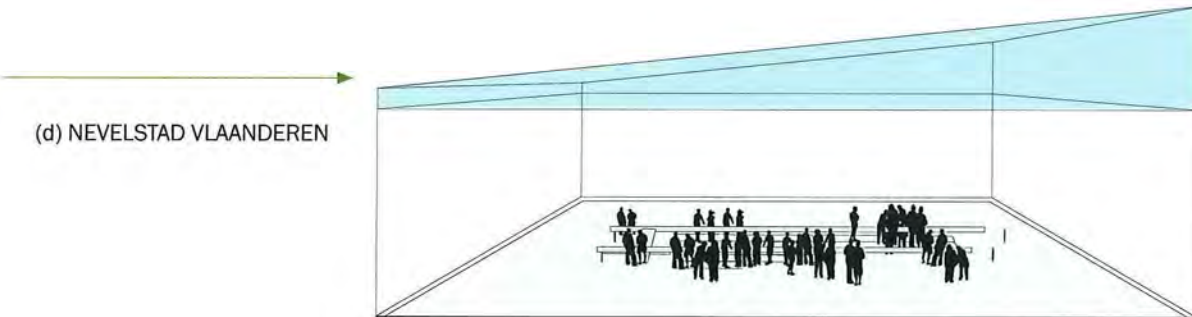
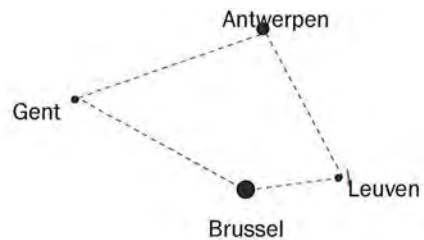
(a) OMWONENDEN MARTELARENLAAN

(b) KANTOORWIJK STATIONSOMGEVING

(c) 10 PLUS JEUGD GROOT - LEUVEN

(d) NEVELSTAD VLAANDEREN

STEDELIJK PARK

Concept

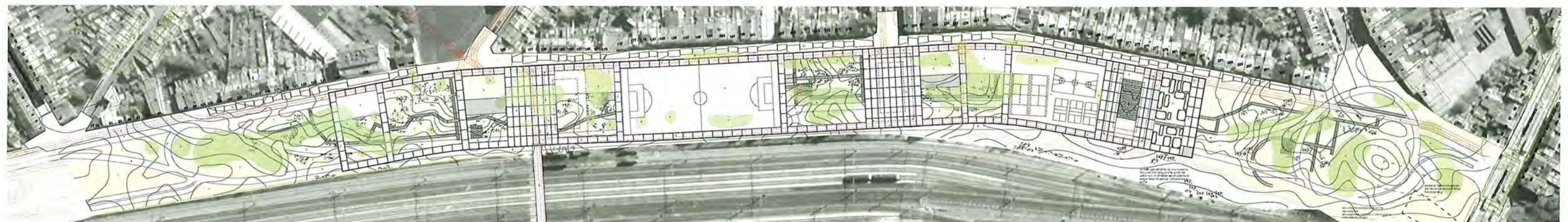
Om dit park te laten leven en verloedering te vermijden, moeten we gebruikers en bezoekers aantrekken. We moeten het park programmeren tot een bestemming voor verschillende groepen in de maatschappij.

We moeten, met andere woorden, een 'stedelijk' park maken. 'Stedelijkheid' in de zin van een synergie tussen het meest lokale (buurtleven) en het meest regionale (Nevelstad Vlaanderen of tenminste Vlaams-Brabant) schaalniveau.

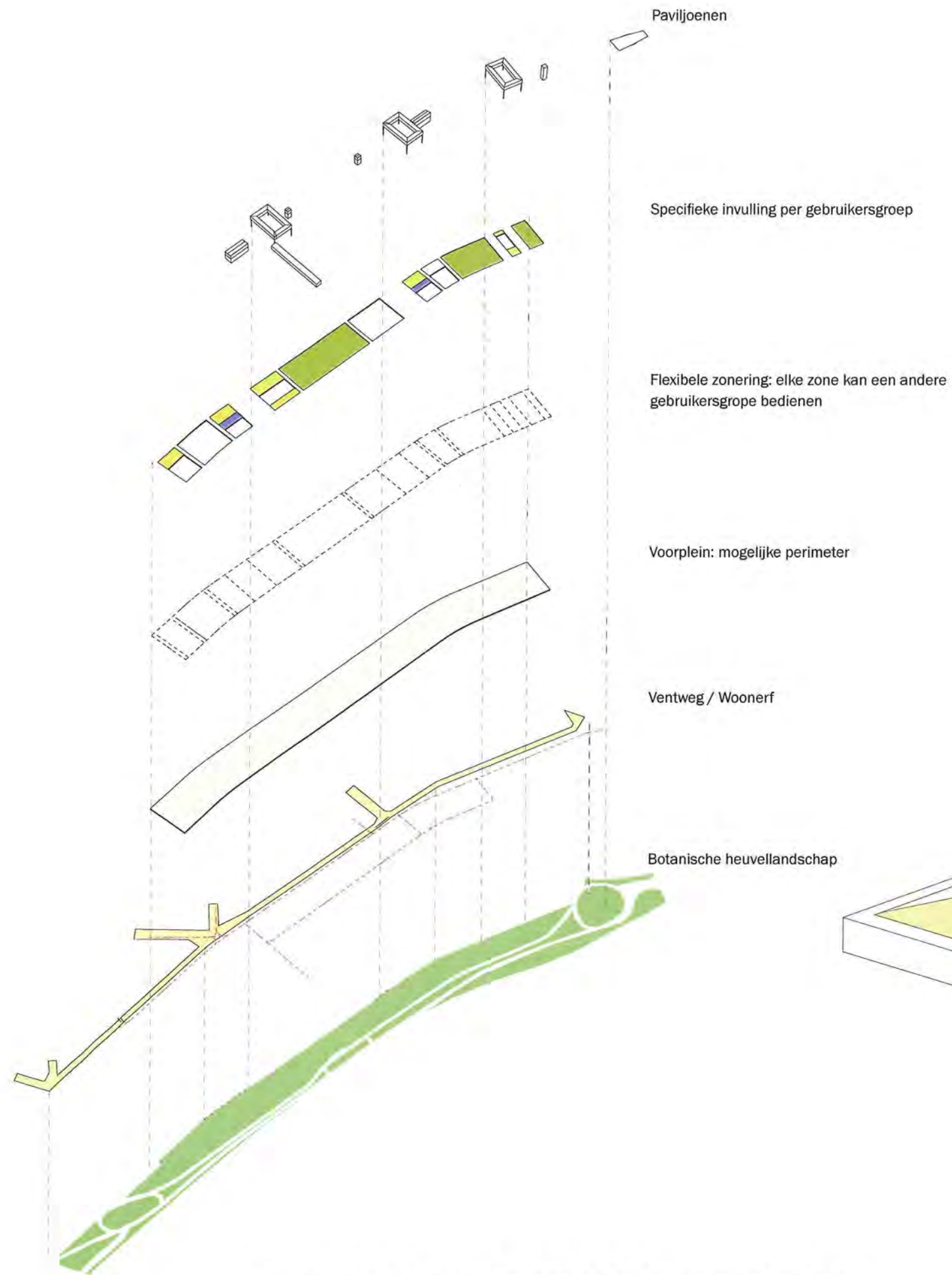
Dit park is dus niet alleen om naar te kijken, vooral als dit park aan een van de 4 ankerpunten ligt van 'Nevelstad Vlaanderen' (d). Hoe buiten we dit uit, maar laten we het park tegelijk functioneren als hoofd en gezicht van Kessel-Lo (c), als ontspanningszone voor de kantoorwijk van de stationsomgeving (b), en, last but not least, voor de omliggende woonwijk (a)? Om dit op te lossen introduceren we een serie programmas die expliciet aan deze verschillende groepen appelleren:

Van een markt waar je met de trein van overal naartoe kan, voor de bredere regio Vlaams-Brabant of Vlaanderen, en sportvelden voor de opgroeiende jeugd van Kessel-Lo en Leuven, en terrassen en lunchzones voor de kantoorwijk, tot en met een groene ontspanningszone voor de omliggende woonwijk.

Tegelijk is het park belle-View een park om te kijken: je kijkt naar de stad, en de stad kijkt ook naar jou. Het park maakt Leuven en Kessel-Lo zichtbaar voor de vele reizigers.

Overzicht Martelarenlaan voor verschillende gemeenschappen

Principeschets over de verschillende lagen. Vooral de laag 'flexibele zonering' toont waar de invullingen door consultatierondes kunnen beïnvloed worden.

TOTAALRUIMTE MET FLEXIBELE INRICHTINGSMOGELIJKHEDEN

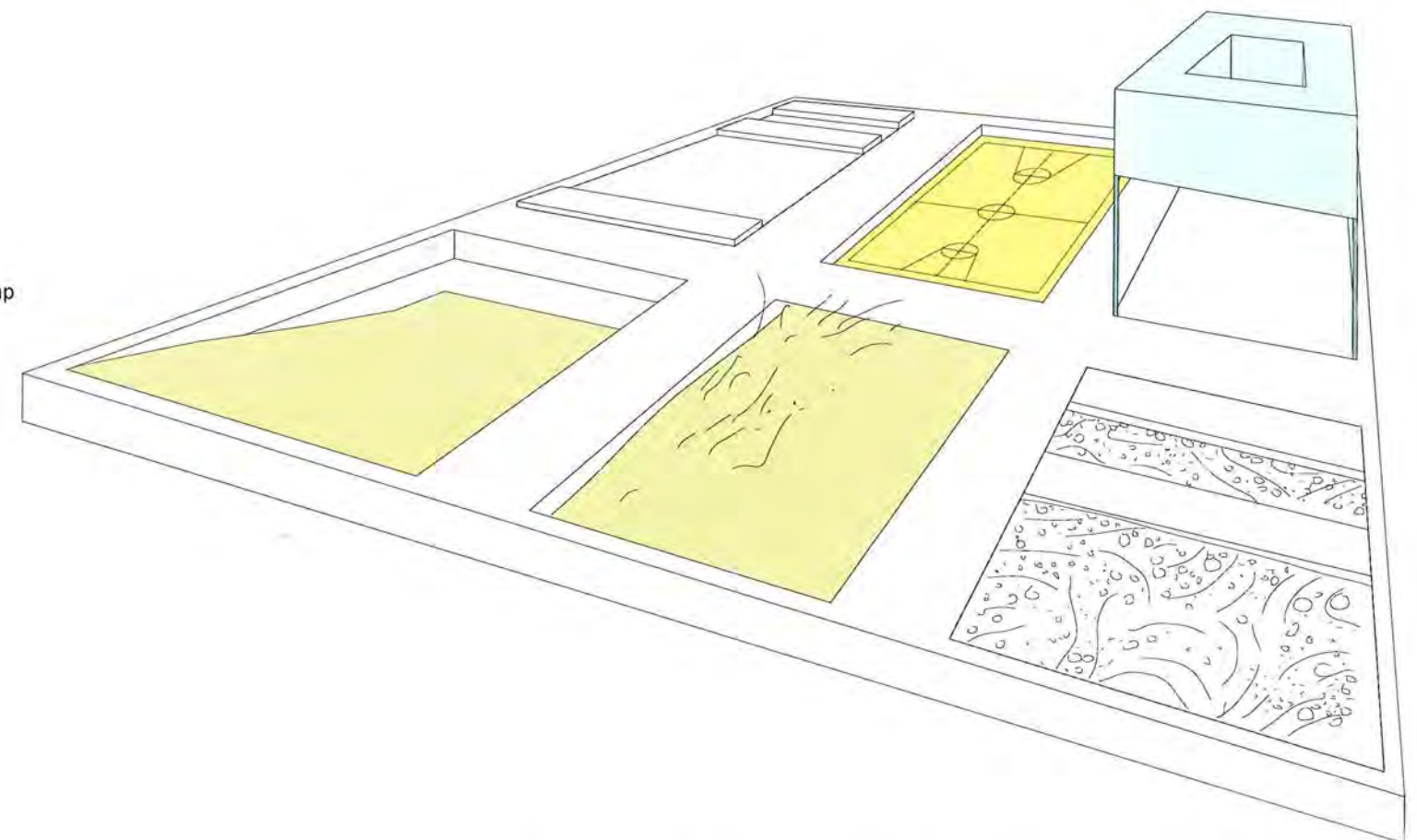
Concept

Appelleren aan verschillende maatschappelijke groepen is goed, maar kan ook tot fragmentatie leiden. We stellen voor om het omgekeerde te doen: de ruimte te integreren, en deze verschillende activiteiten in een collectieve ruimte onder te brengen.

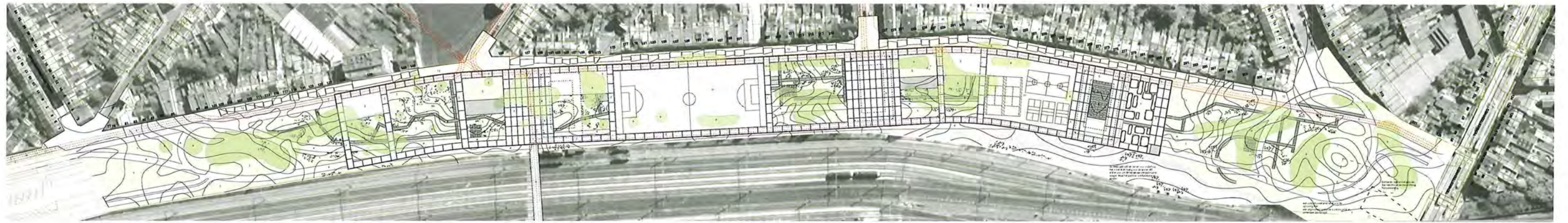
De schaal van park Belle-Vue is immers uniek. Binnen Leuven zijn er wel veel kleinere parken of pleinen, maar een ruimte van deze schaal is toch wel uitzonderlijk. We stellen dan ook voor om met de totaliteit van die ruimte te ontwerpen.

Park, maar vooral de parvis wordt dus een soort van eengemaakte, neutrale drager, waarin de verschillende functies en deelruimtes ondergebracht kunnen worden. De Parvis opereert dus vooral als een ladder, waarbij in elk vak een andere sfeer, een ander programma, een ander microklimaat kan ontwikkeld worden dat aan de wensen van een van de deelnemende belangengroepen en buurtbewegingen tegemoet komt.

Het is dan ook niet onze ambitie om alles nu al vast te leggen: het plan is simpelweg een voorbeeldinvulling. Maar het concept van het project laat wel toe om met de verschillende constitutente groepen een democratisch participatieproces uit te werken. Ons concept, met andere woorden, is een fundamenteel pluralistische vorm.

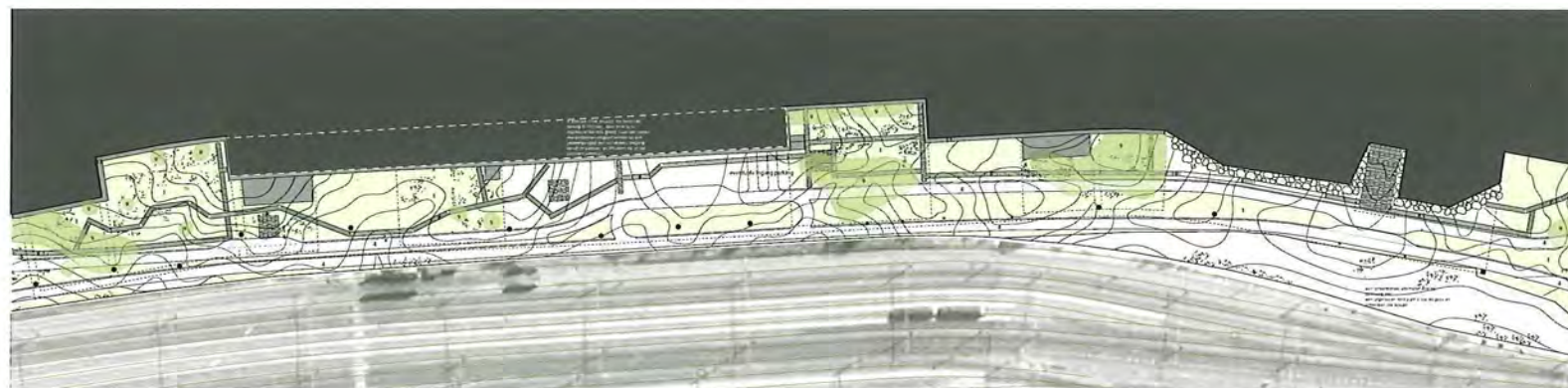

Principeschets over verschillende invullingen in een flexibele totaalruimte

Uitvouwen: Overzichtsplan niveau woningen Martelarenlaan
Schaal 1/500
(dit plan is in bijlage achteraan in het ontwerpdossier)

GRONDPLAN NIVEAU WONINGEN MARTELARENLAAN - VOORPLEIN

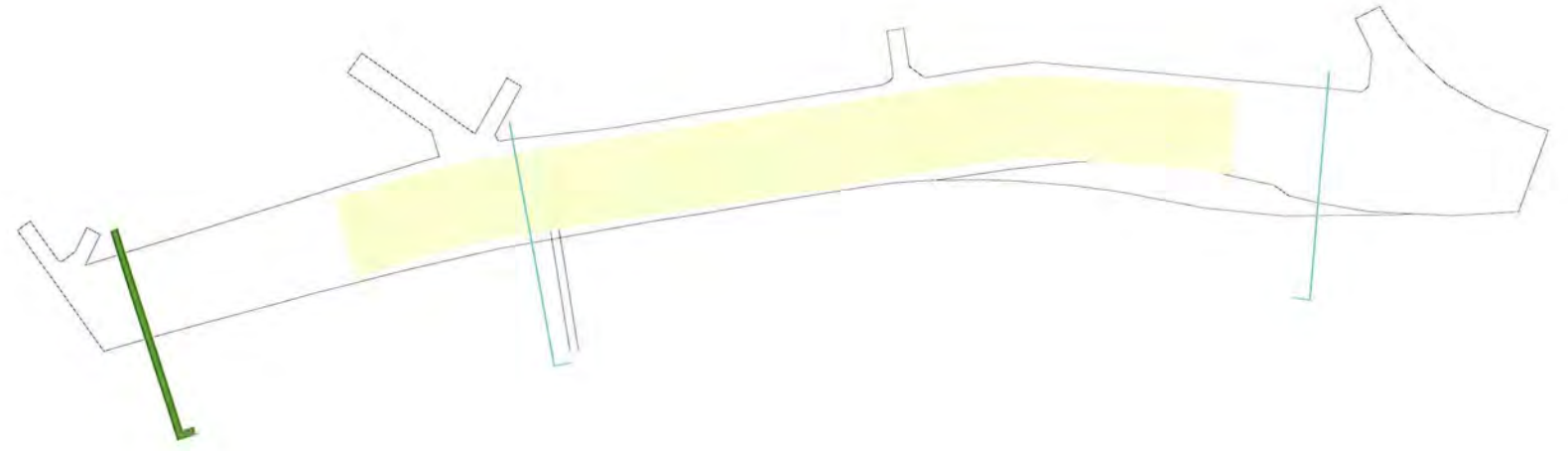
Uitvouwen: Overzichtsplan niveau Spoorwegen
Schaal 1/500
(dit plan is in bijlage achteraan in het ontwerp dossier)

Alternatieve Oplossing
Tiensesteenweg / Albertlaan

Schaal: 1:500

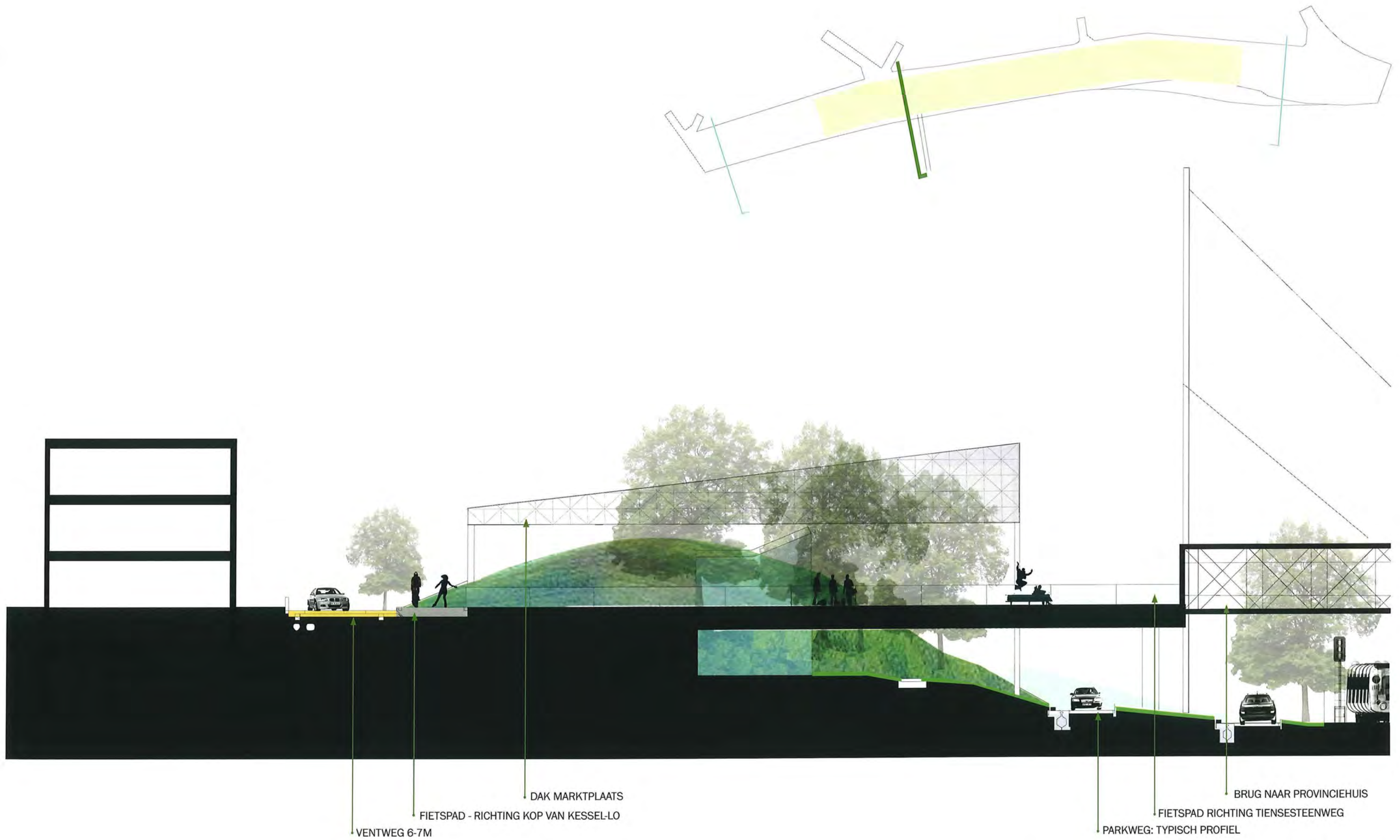
ALTERNATIEVE OPLOSSING VOOR AANSLUITING ALBERT-1-LAAN

Dwarsdoorsnede ter hoogte van de aansluiting Kop van Kessel-lo

Schaal 1:500

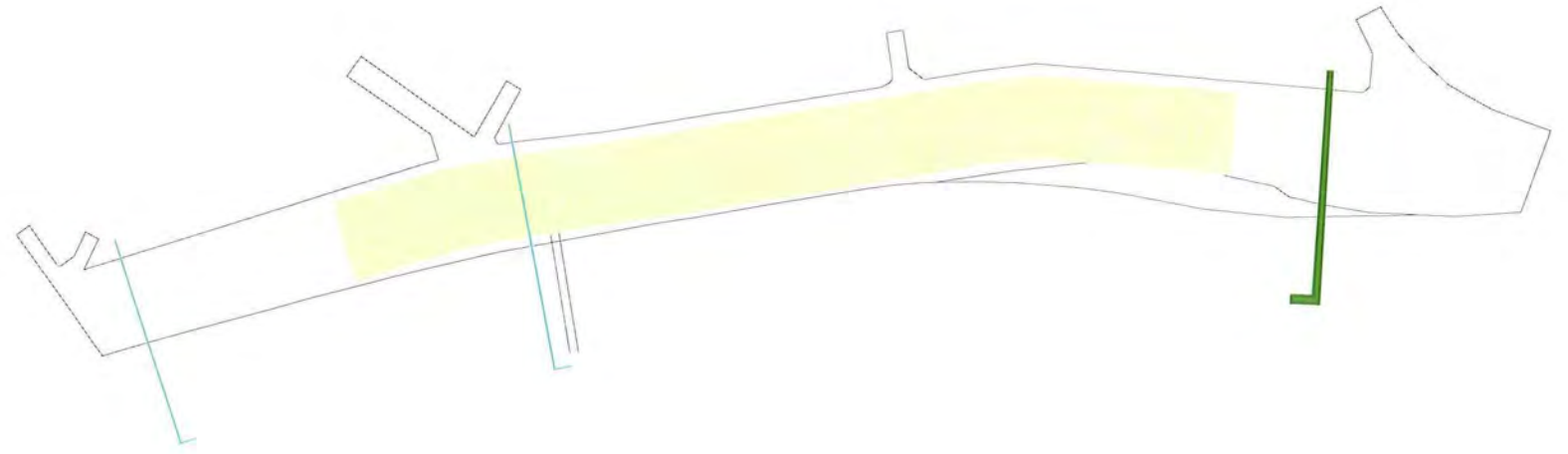
DWARSSNEDE ter hoogte van KOP VAN KESSEL-LO

Dwarsdoorsnede ter hoogte van de aansluiting Fietserbrug naar Provinciehuis

Schaal 1:500

DWARSSNEDE ter hoogte van FIETSERBRUG

Schaal 1:500

DWARSSNEDE ter hoogte van ALBERTLAAN

4 Ontmoetingsruimtes

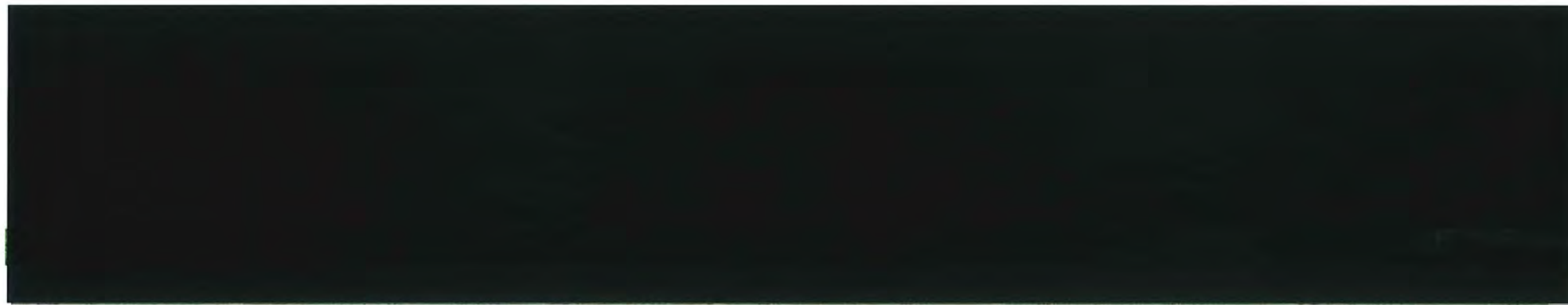

Zicht vanuit Leuven

Aan de overkant van de sporen zien we een dence groene massa, waarin een aantal eenvoudige witte volumes oplichten. Deze liggen allemaal op of onder een doorlopende horizontale lijn: de opkant van het platform, die als een basislijn van het platform onmiskenbaar de architectuur van het park vastlegt.

De monumentaliteit van het park is, in de eerset plaats, horizontaal. De ketting van verlichte blokken doorheen het park bevestigt het park, en geeft het een dimensie die de eigenheid van de stationsomgeving bevestigt.

Zicht vanuit Leuven bij nacht

Zicht van op voetgangers/fietsersbrug

Eens je onderweg bent van de vesten en de binnenstad, naar Kessel-Lo, wordt het duidelijk: de wit oplichtende blokken zijn ook bestemmingen in het park, zones waar verschillende groepen en bezoekersstromen met elkaar verknoot worden – waar embryos van stedelijkheid ontstaan.

Hier worden de twee publieke ruimtes van Park Belle-Vue, namelijk de Parvis en de Heuvel, met elkaar verweven, de bus stops, fietsersstromen verdelen zich, mensen zitten in het cafe, en er is een klein boekenmarktje aan de gang.

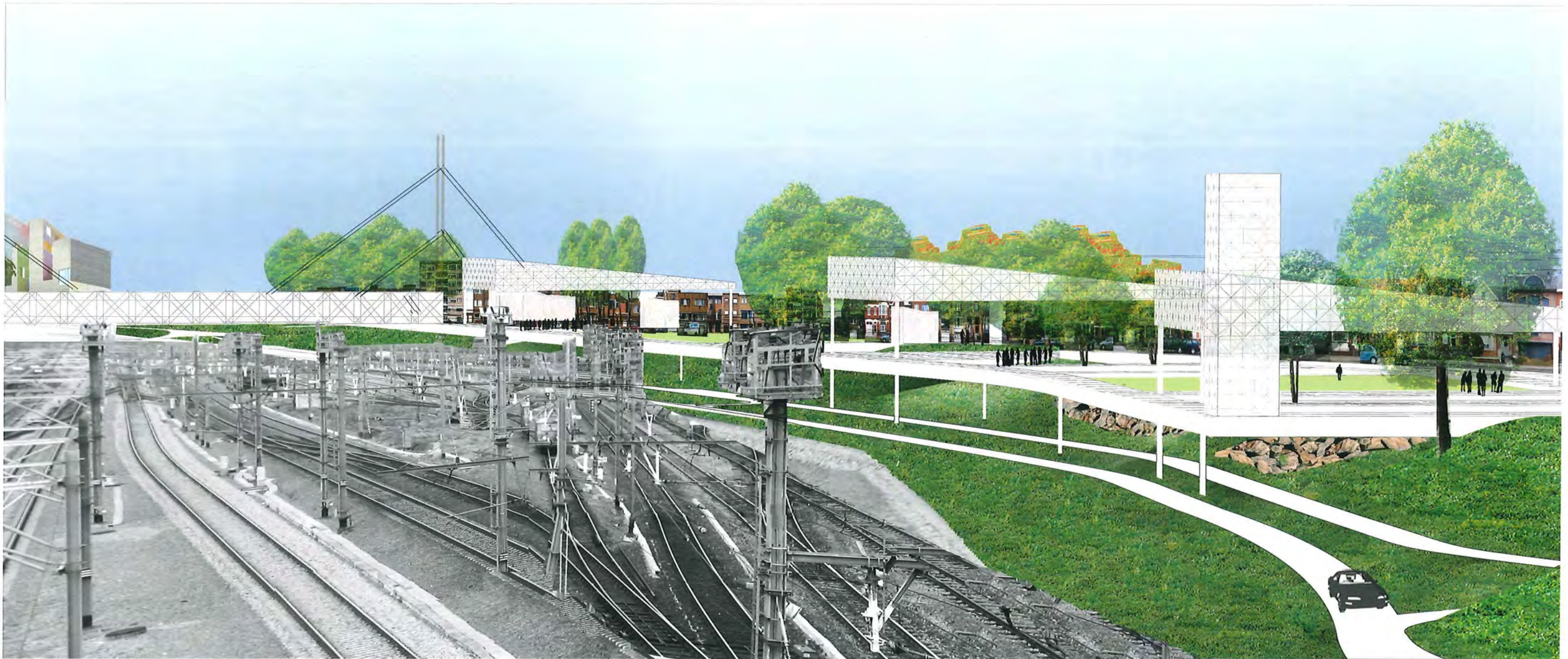

Zicht aan Stijn Streuvelslaan

Eens van de brug en in het park, kan je beslissen waar naartoe: als je naar rechts afslaat richting Tiensesteenweg, dan fiets je een tijdje langs de rand, met zicht op vertrekkende en aankomende treinen en een panorama van de stad. De parkweg is dan onder jou.

Maar al snel arriveer je aan het tweede markplein –met-lichtgevend-dak. Hier is de buurt een open-air tentoonstelling van kunstwerken, gemaakt door kinderen uit te buurt, aan het houden.

Hier komen weer verschillende fietsersstormen samen. Je kan hier afslaan naar de Stijn Streuvelslaan. Als je dat doet, en dan nog eens achterom kijkt, ziet je dit: een marktdak.

Zicht aan aanzet park

Als je echter verder fietst, langs de grens van park Belle-Vue, leidt het fietspad je terug naar de huizenrij ter hoogte van het derde markt-dak. Wat verder ben je van het platform, en fiets je verder op een rechte lijn door een heuvelachtig landschap; je steekt een twee wegen over en arriveert aan de Tiensesteenweg. Als je dan hier naar rechts afdraait over de brug terug naar Leuven, en naar rechts kijkt, zie je het zicht hierboven. De parvis (of het voorplein) van Kessel-Lo is hier duidelijk ingebed in een golvend heuvellandschap.

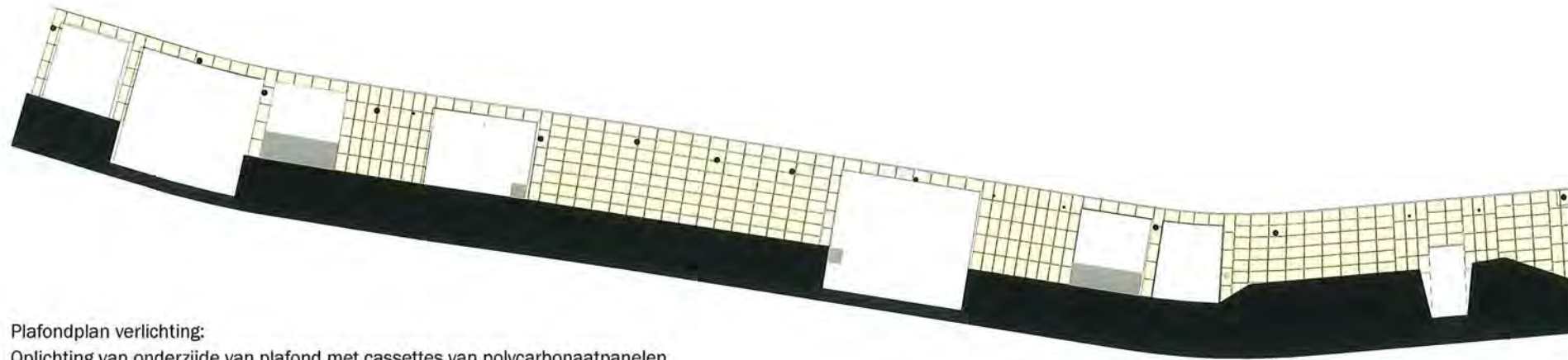

Zicht vanaf Kop van Kessel-Lo

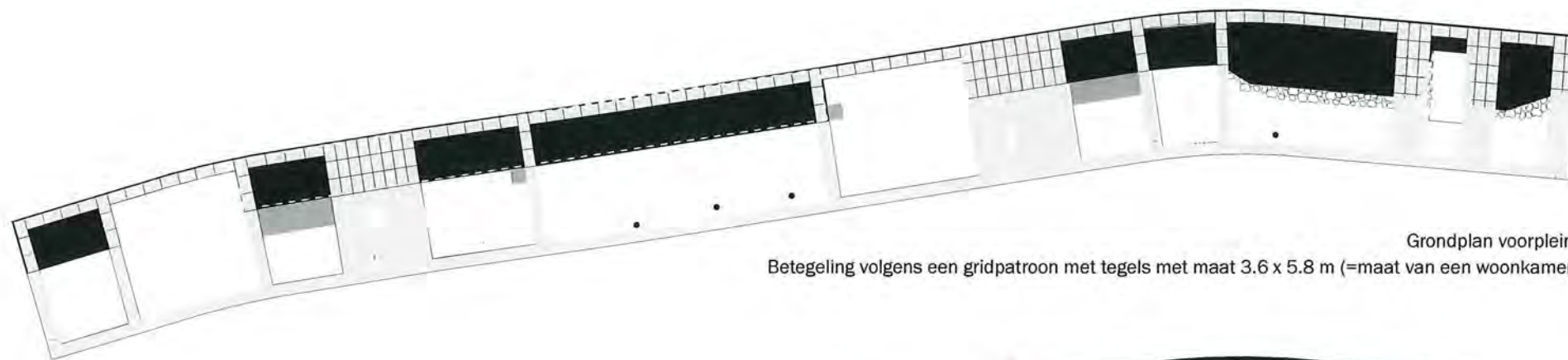
Van de andere zijde – de Kop van Kessel-Lo is het zicht even gelaagd: een bucolisch park met een meanderende parkweg, maar in de verte toch ook de opkant van het voorplein: Aan deze zijde is het duidelijk dat het park onder het voorplein verderloopt, terwijl dit aan de andere zijde (zijde Tiensesteenweg) niet het geval was.

4 Onderdelen

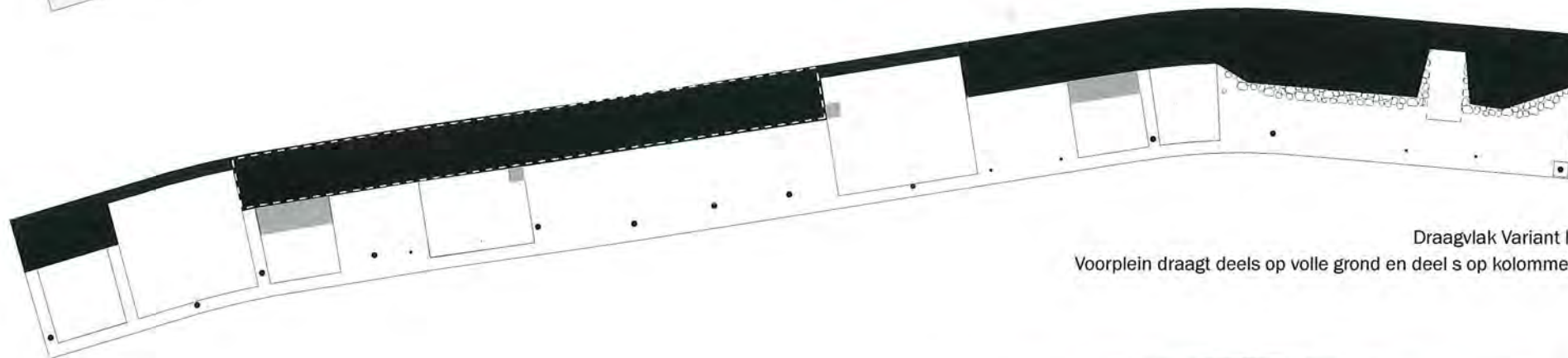
- Ontwerp Voorplein
- Ontwerp Paviljoenen
- Ontwerp Parkweg
- Ontwerp Heuvellandschap
- Ontwerp Woonerf / Ventweg

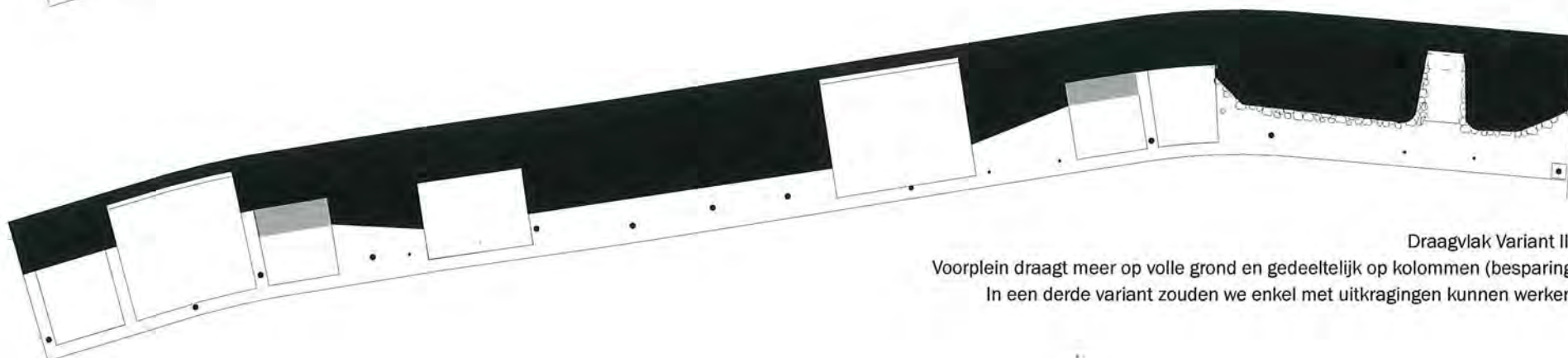
Plafondplan verlichting:
Oplichting van onderzijde van plafond met cassettes van polycarbonaatpanelen

Grondplan voorplein:
Betegeling volgens een gridpatroon met tegels met maat 3.6 x 5.8 m (=maat van een woonkamer)

Draagvlak Variant I :
Voorplein draagt deels op volle grond en deels op kolommen

Draagvlak Variant II :
Voorplein draagt meer op volle grond en gedeeltelijk op kolommen (besparing)
In een derde variant zouden we enkel met uitkragingen kunnen werken.

ONTWERP VOORPLEIN

Onderdelen

Structuur : een series microklimaten

Het ontwerp voorziet een eengemaakt, eenvoudig voorplein; hierin worden een series functies and activiteiten geplugd, die aan de de verschillende deelgroepen appelleren. Op die manier wordt het platform zelf een collector waar 'collectiviteit' op kan ontstaan – een ruimte gedeeld door mensen met verschillende achtergronden en belangen. Tegelijk reduceren het voorplein tot een soort 'ladder'-figuur, een grid van verschillende microklimaten.

Draagstructuur

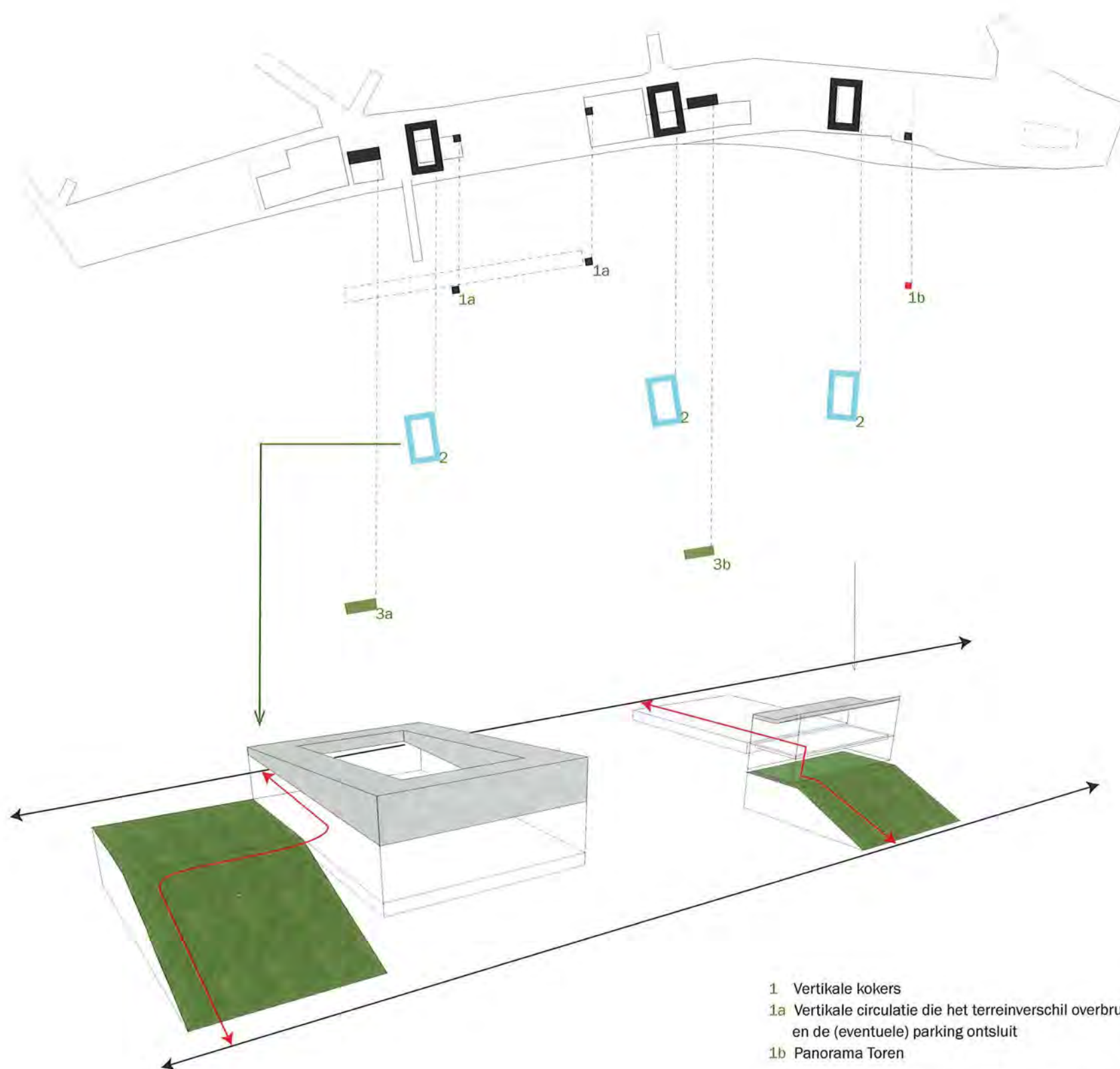
Hoewel het voorplein eruit ziet als een groot artificieel platform, is het dat niet: het bestaat voor een groot deel uit terrassen op volle grond. Daar waar het platform boven het heuvellandschap zweeft, zijn dan weer zeer grote openingen. Uiteindelijk is slechts een zeer beperkt deel van het platform ondersteund door kolommen en balken. Het platform is dus niet wat het lijkt.

Verlichting en Afwerking

Daar waar het platform een onderkant heeft, stellen we voor de cassettes die ontstaan tussen de balken, in te vullen als verlichtingselementen. 'S Nachts licht de volledige onderkant dus op. Het is ook mogelijk zijn om de verlichtingspatronen in dit plafond als een kunstwerk te zien, waarbij de lichten veranderen in kleur en intensiteit.

De 'tegels' op het platform hebben een maat van 3:60x5:80m Deze dimensie is niet toevallig: Elke tegel kan dus in principe functioneren als een soort kamer waarop een activiteit kan plaatsvinden. De tegels kunnen in beton (mogelijks in situ) gegoten worden.

De naden tussen deze betonplaten kunnen zodanig breed opgevat worden (20cm) dat ze als het ware de infrastructuurdreagers worden: in deze naden kan verlichting, of afwatering, of kabels of buizen.

- 1 Vertikale kokers
- 1a Vertikale circulatie die het terreinverschil overbrugt en de (eventuele) parking ontsluit
- 1b Panorama Toren
- 2 Marktpaviljoenen zoals het precedent in Brugge
- 3a Cafe en onderhoudsberging park
- 3b Sportruimtes: kleedkamers en douches

ONTWERP PAVILJOENEN

Concept

DEFINITIES

Er zijn 3 soorten paviljoenen.

Ten eerste, de marktdaken. Het precedent hier is de vismarkt in Brugge: een open structuur met een dak erboven. De nabijheid van het station kan een aantal regionale markten stimuleren – van een dinsdagse boekenmarkt, tot een oktoberfest. De daken bevatten lichtbronnen en functioneren 's avond als een ketting van licht door het park Belle-Vue. Er zijn drie zulke daken in het project – telkens met een gelijkaardige dimensie: 15x25, met een breedte van 5 meter voor elk dak.

Ten tweede, de blokjes. De blokjes bevatten ondersteunend programma voor het park dat best in binnenruimtes blijft: kleedkamers, sanitair, een cafe, etc. Tegelijk functioneren deze blokjes op 2 verdiepingen: dat van het voorplein, en dat van het onderliggende heuvellandschap.

Ten derde, de verticale kokers. Deze overbruggen het terreinverschil, en indien er een parking gebouwd zou worden, bevatten deze ook de toegang tot de parking.

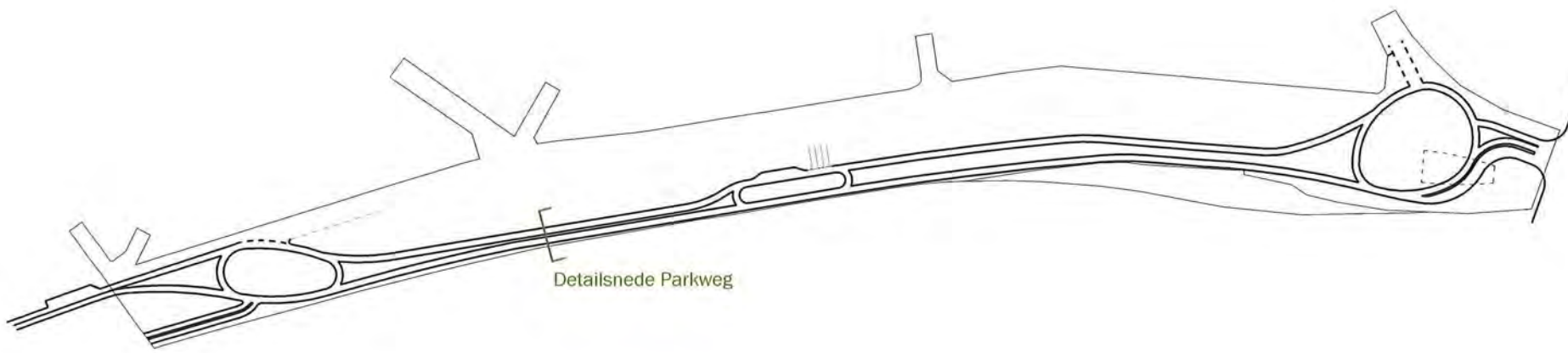
STRUCTUUR

Beide soorten zouden uit met dezelfde soort architectuur gebouwd worden:

De paviljoenen zijn opgebouwd uit een lichte staalstructuur, waarrond glas of polycarbonaatplaten een doorlatende of translucente huid maken.

Als een aantal elementen van publiek meubilair, zoeken ze wel een sterke formele helderheid, maar geen overdreven expressiviteit of ontwerp.

De grootste elementen zijn de 3 marktdaken. Deze hebben een asymmetrisch profiel: laag aan de zijde van de woonwijk, hoog aan de zijde van Leuven-centrum. Zo bevestigen zij een monumentale aanwezigheid voor het passerende publiek, terwijl ze al bij al bescheiden daken blijven op het niveau van de buurt.

ONTWERP PARKWEG

Onderdelen

SNEDE

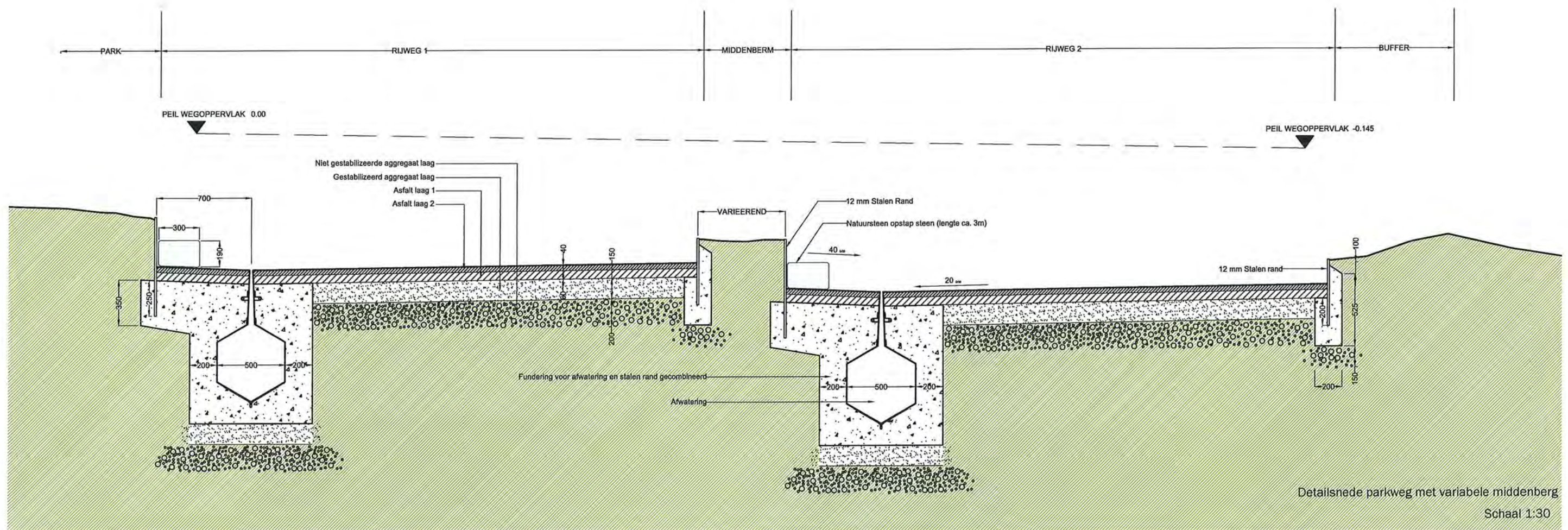
De dwarsnede van de parkweg toont hoe deze ingebed wordt in het heuvellandschap; elke rijrichting ligt onafhankelijk; de rijweg richting Diestsesteenweg ligt meestal iets hoger dan deze richting Tiensesteenweg, omdat het terrein daar hoger ligt.

Het ontwerp tracht de breedte van de rijweg te minimalizeren in het park, door onder meer een dun waterafvoerprofiel, het gebruik van stalen opkanten, en de introductie van een 'ledge stone'. We hopen dat de waterafvoer hier de afloop van de heuvel mee kan opvangen, maar dit dient bevestigd te worden na de hydraulische studie.

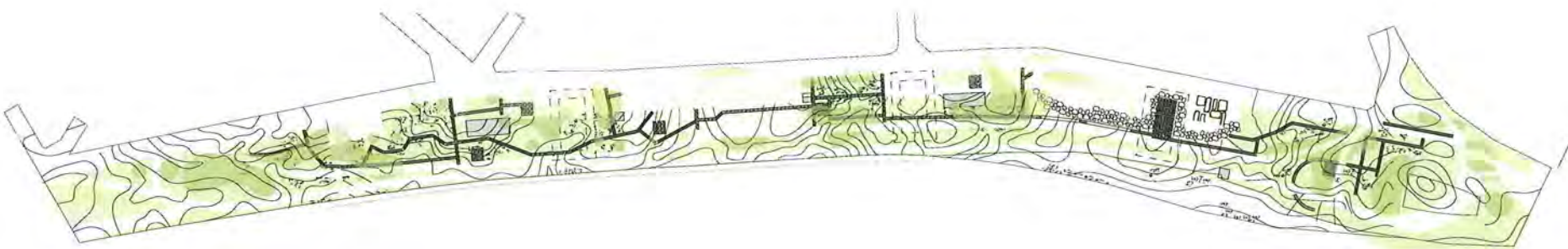
PRINCIPE VAN DE VARIABELE MIDDENBERM

Na het inteken van verschillende varianten ontdekken we dat het principe van de parkweg – d.w.z. de herkenning van de weg als een parkweg – afhangt van de mate waarin de middenberm variërende breedte kan opnemen. De twee rijrichtingen dienen dus relatief onafhankelijk van elkaar te functioneren.

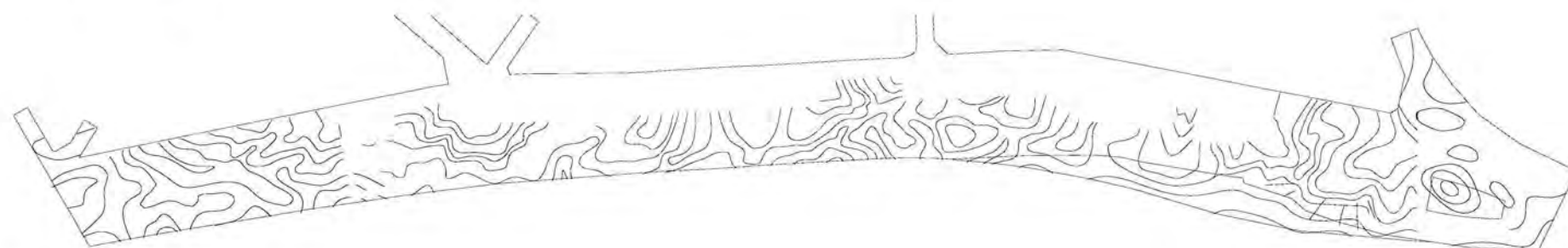

Detailsnede parkweg met variabele middenberm

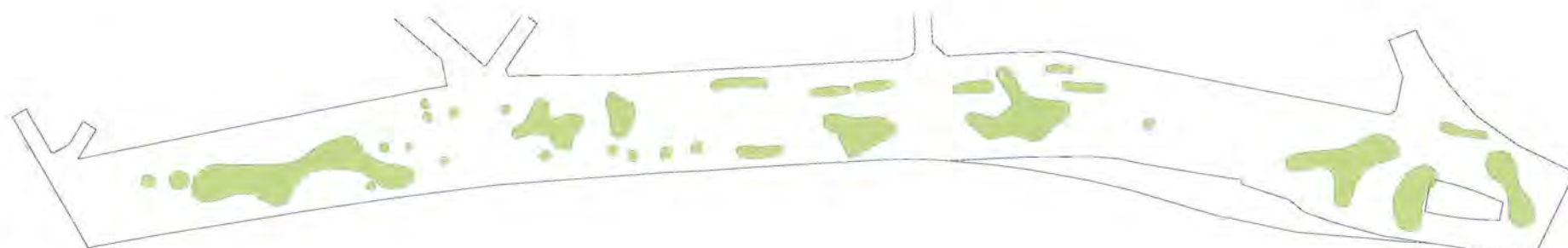
Schaal 1:30

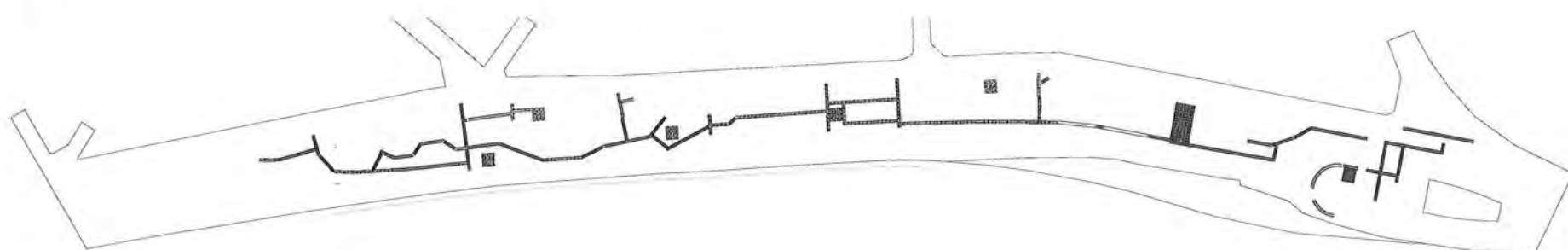
Totaalplan Ontwerp Park

Een heuvelslandschap

Boomgroepen

Wandelpaden met verpozingsplekken

Groen en verharde vlakken

ONTWERP HEUVELLANDSCHAP

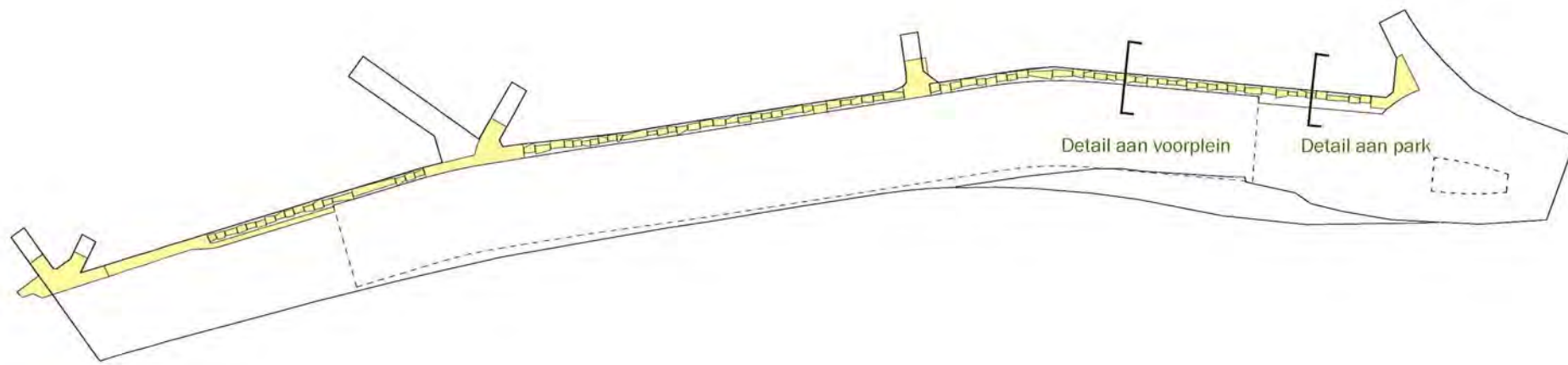
Onderdelen

De gestructureerde ruimte versus de botanische ruimte geeft een krachtbeeld met perspectieven, uitnodigingen en mogelijkheden.

Gemengde boomgroepen van Zomereik (*Quercus robur*), Haagbeuk (*Carpinus betulus*) en Els (*Alnus glutinosa*) vormen de groene volumetrische groepen. Accenten van vrijstaande bomen zoals Zomereik (*Quercus robur*), Wintereik (*Quercus petraea*) en Es (*Fraxinus excelsior*). Dit zijn allemaal bomen die op lange termijn monumentaal kunnen uitgroeien.

Botanisch veld als hellend vlak met schaduw, halfschaduw en zonnige zonerings voor natuurontwikkeling is een zone waarbij het beheersvriendelijk toch botanisch aantrekkelijk geplaatst wordt. Zo kan vegetatief gewerkt worden met stinzenplanten, zoals een massale aanplant van Sneewklokjes (*Galanthus nivalis*) of Haarlems klokespel (*Saxifraga granulatum*) ter voorbeeld staan.

Accenten voor botanisch aandacht of knipogen naar jongeren toe is de speelzonerings voor kinderen met struikvegetaties, hier kan Toverhazelaar (*Hamamelis intermedia*) en Kornoelje (*Cornus mas*) een abstract volume vormen voor interpretatie. Wandelpaden doorheen botanisch veld dienen ter begeleiding, uitnodiging en met enkele terrassen ter uitkijk naar Leuven.

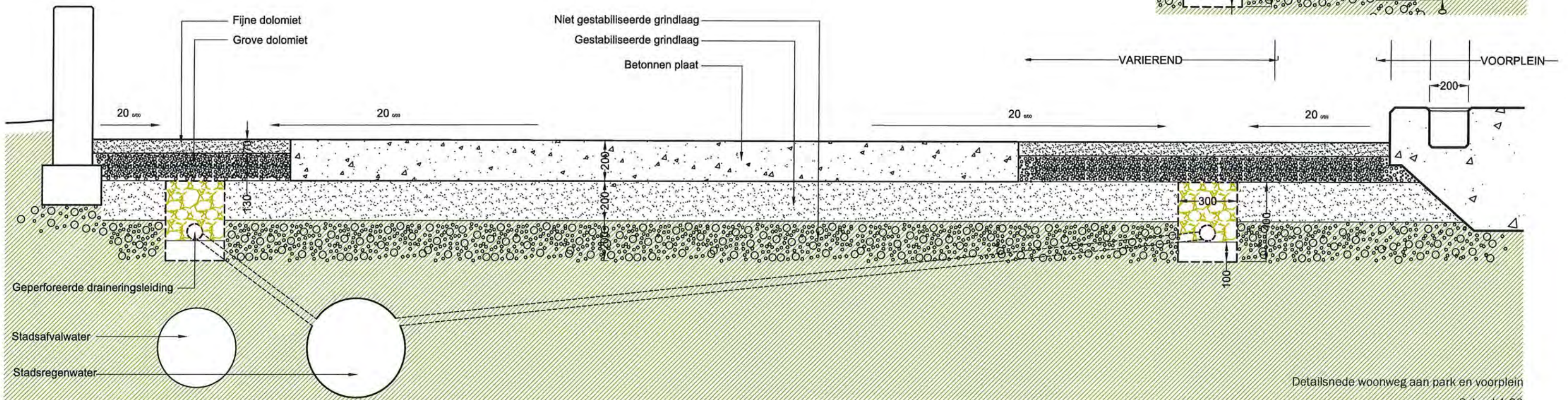
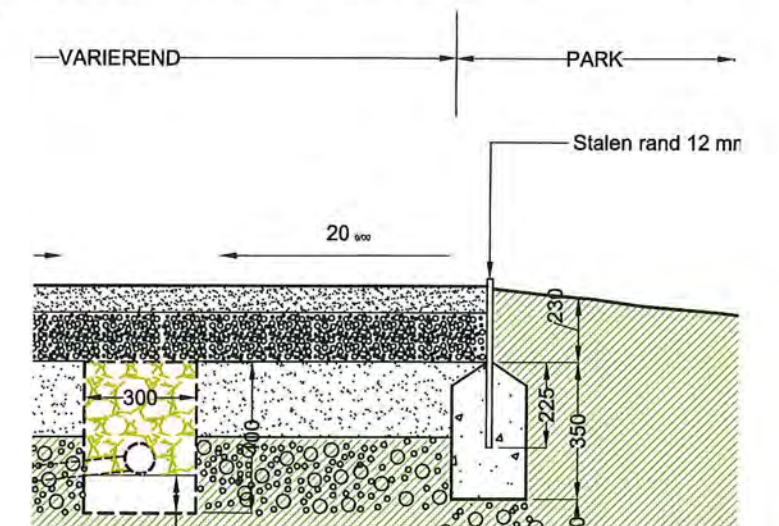
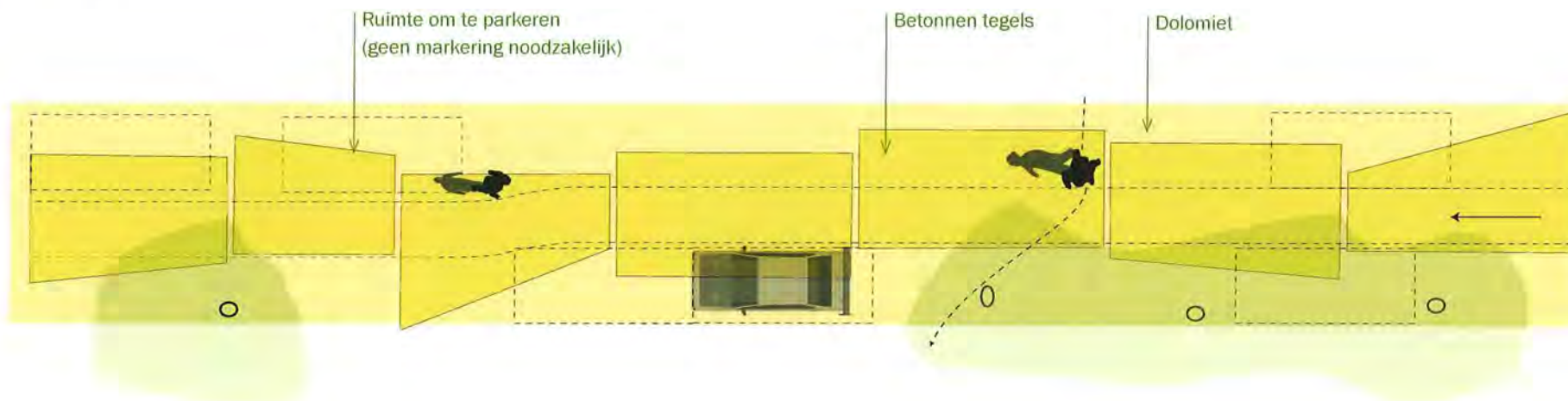
ONTWERP VENTWEG

Onderdelen

De ruimtelijkheid van het park en de ventweg hangen af van de mate waarin we de lineariteit van de ruimte kunnen doorbreken. Om die reden zou het intekenen van de infrastructuur als zuiver lineaire ordes de ruimtelijkheid van het park vernietigen.

De ventweg, met traag eenrichtingsverkeer, hoeft helemaal niet geasfalteerd te zijn: integendeel, het kan werken als een soort woonerf, of pad, of een publiek terras, gedeeld door de bewoners. Een sfeer van informaliteit domineert hier. De functie of de ventweg wordt zo veel breder dan parkeren en langsrijden: je kan er ook overwandelen om het park of het voorpleint te betreden; je kan er je fiets zetten, of onder een boom zitten. Maar je kan er 1 ding niet: snel rijden, of het nu auto of fiets is.

Dat verklaart ook waarom we voorstellen om de ventweg niet als een straat te zien, maar als een eenvoudig grindbed, waarin een aantal grotere betonschijven geplaatst zijn. Op deze schijven kan je rijden; op het grind kan je parkeren; hier en daar kan er een boom uitschieten, etc.

Detailsnede woonweg aan park en voorplein
Schaal 1:20

5 Programma

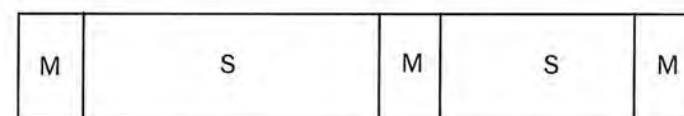
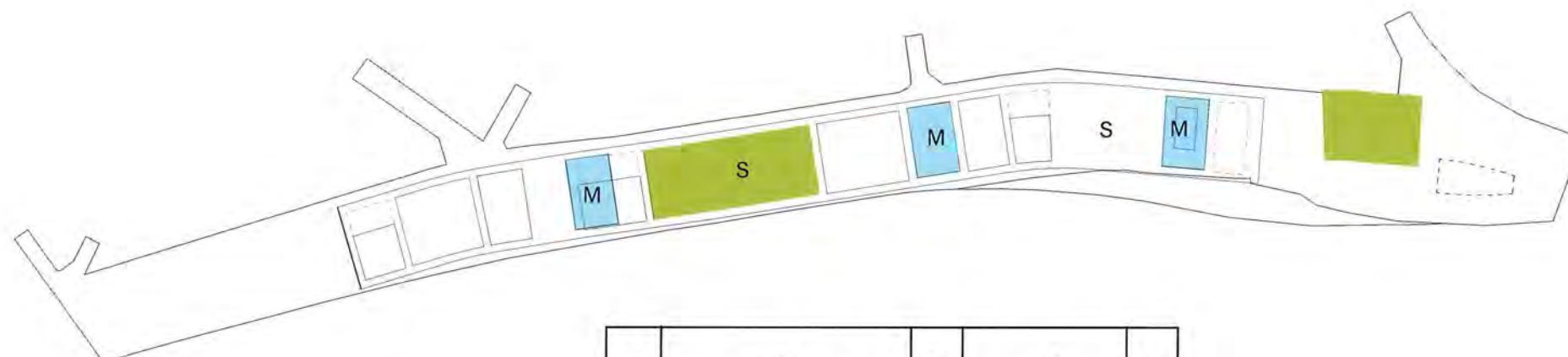
PROGRAMMA SPORT - MARKT MULTIFUNCTIONALITEIT

Programma

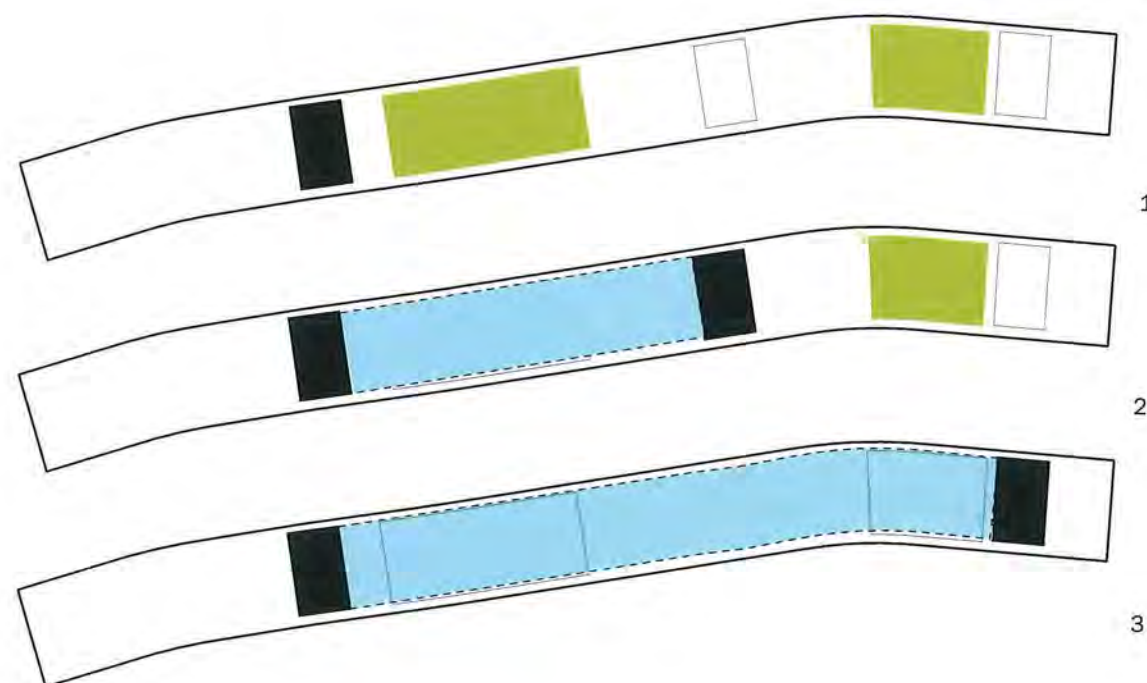
Het voorplein is geprogrammeerd als een sequens van afwisselend marktplein – sportvelden – marktplein – sportvelden – marktplein. Tussendoor zijn er uiteraard verschillende ruime openingen naar het onderliggende heuvel landschap.

Maar deze ritmering is ook functioneel: een kleine markt kan plaatsvinden onder 1 van de marktdaken; maar een middelgrote markt heeft mogelijks meer ruimte nodig; terwijl een grote, regionale markt over de sportruimte tussen de verschillende markten kan transformeren tot 1 grote marktzone.

We zien de sportvelden dan ook niet als zones exclusief bruikbaar voor voetbal of andere aangewezen sporten. Het zijn integendeel multifunctionele sportbeoefeningsvelden. Het ene veld is gras, het ander veld is hardscape. Maar beide zijn op hun eigen manier op verschillende manieren in te vullen.

M = Markten
S = Sportvelden

Kleine en grote ruimten voor verschillende evenementen worden begrensd door marktpleinpaviljoenen.

1. Kleine boekenmarkt
2. Grotere markt die ook het voetbalgrasveld inneemt
bvb. Antiekmarkt
3. Een groot openluchtgebeuren of festival

6 Verkeer en verknopingen

PER SOORT EN SNELHEID

Verkeer en verknopingen

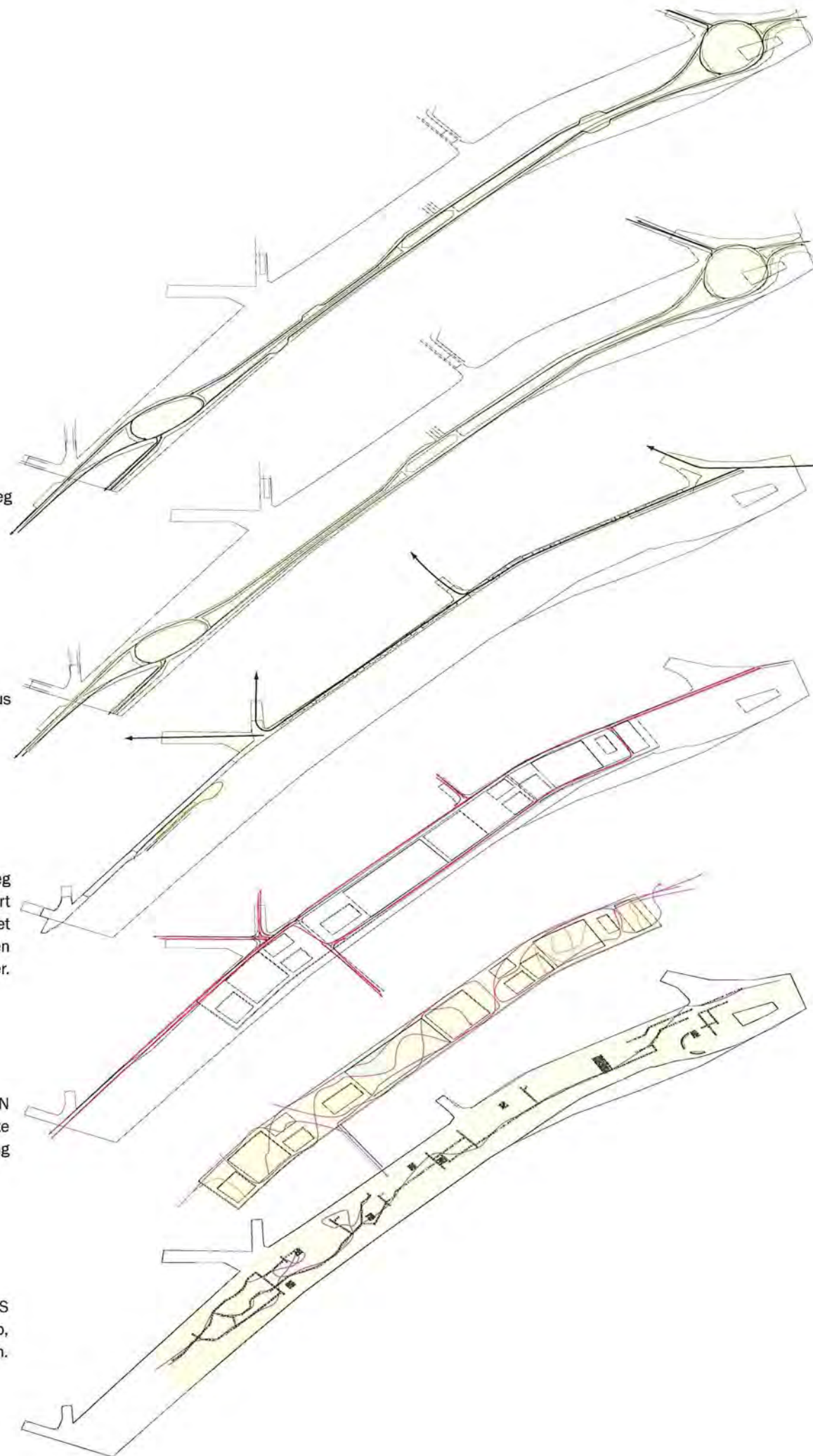
50 km/h REGIONAAL VERKEER op parkweg

DE LIJN bus

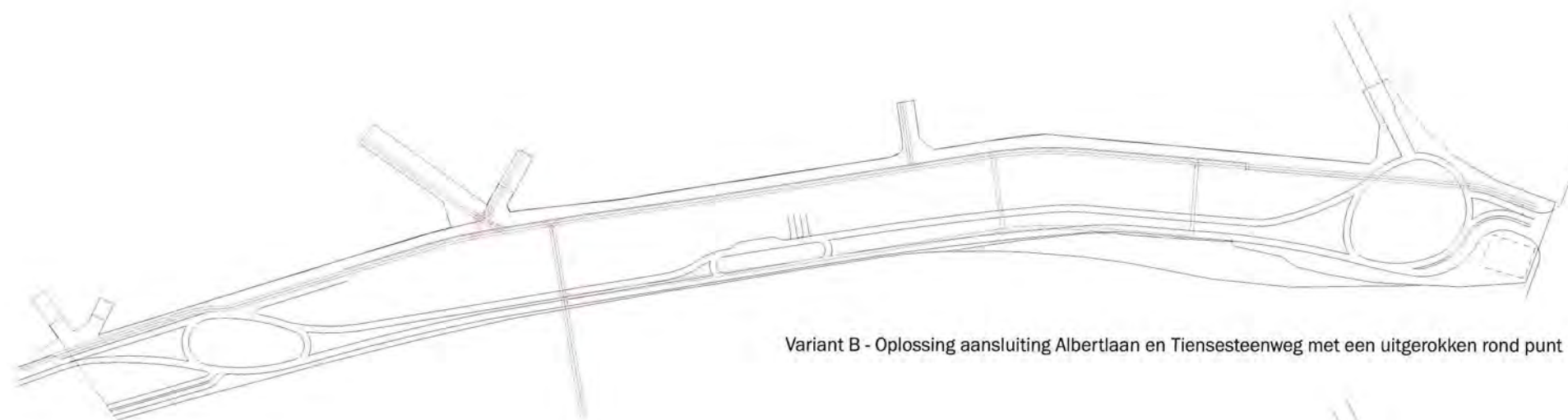
30 km/h LOKAAL VERKEER op ventweg
De studie van Groep Planning suggereert eenrichtingsverkeer op de ventwegen en het doorknippen ervan. We volgen deze suggestie en hebben dus lussen van eenrichtingsverkeer.

FIETSPADEN
De fietsers hebben een eigen bedding, 1 voor elke richting

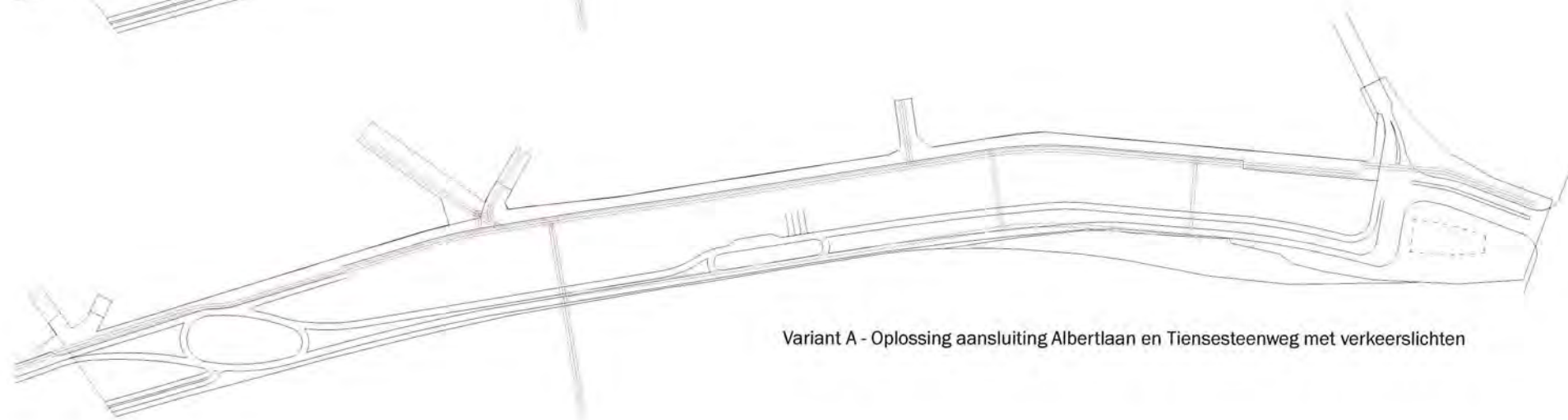
VOETGANGERS
vrije circulatie over het voorplein en heuvellandschap, met duidelijke wandelpaden.

Hoewel ontwerp erop gericht is om de verkeersdoorstroming te optimaliseren hebben we ook geobserveerd dat de verkeersorganisatie in Kessel-lo regelmatig wijzigt. We willen dat ook hier toelaten en om die reden hebben de vormen van het ontwerp een zekere onafhankelijkheid van de verkeersfuncties, zodat het veranderen van een verkeersbord volstaat om een situatie te wijzigen zonder infrastructuurwerken te moeten doen.

Variant B - Oplossing aansluiting Albertlaan en Tiensesteenweg met een uitgerokken rond punt

Variant A - Oplossing aansluiting Albertlaan en Tiensesteenweg met verkeerslichten

VARIANTEN VOOR AUTOMOBIEL-VERKEER

Verkeer en verknopingen

We hebben twee alternatieve oplossingen ontwikkeld voor de aansluiting met de Albert 1-laan. Geen van beide is een rond punt zoals de stadsontwerpstudie voorzag: verkeersstellingen wijzen immers uit dat de wachtrijen aan het kruispunt met de Tiensesteenweg zodanig lang zouden worden dat het rond punt zelf zou dichtslibben. Wat werkt dan wel?

In eerste instantie, een oplossing met verkeerslichten (optie A). Deze oplossing heeft het voordeel dat de twee verkeerslichtfazeringen (aan Tiensesteenweg, en aan Albert 1 Laan) op elkaar kunnen afgesteld worden. Het nadeel is wel dat we zowel in het park als aan de Albert1-laan, lange wachtrijen zullen krijgen.

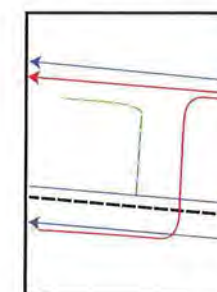
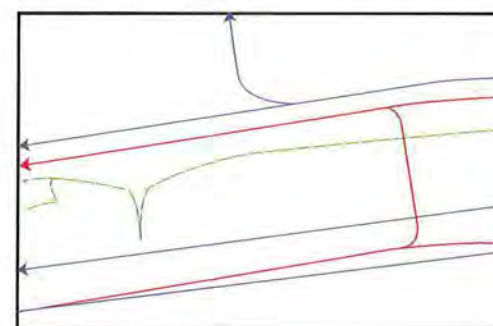
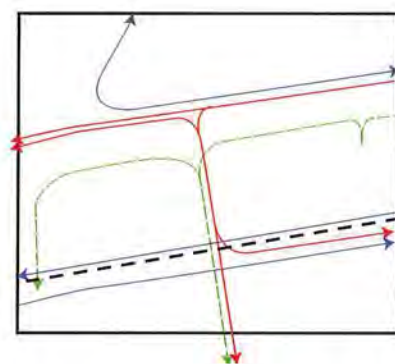
De tweede alternatief (optie B) is een zeer uitgerokken rond punt. De afrit naar de Tiensesteenweg kan zodoende van ver gebeuren. Deze oplossing verdubbelt (!) het aantal lopende meter opstelstroken aan de Tiensesteenweg zonder een blokkering van het uitgerokken rond punt te veroorzaken. Bovendien zorgt deze oplossing voor een genereuze ruimtelijke continuïteit van het heuvellandschap: Park Belle-Vue kan nu doorlopen tot aan de Tiensesteenweg, in plaats van al vroeger te verworden tot een verkeersknooppunt/asfaltzee.

WE stellen voor om de uiteindelijke beslissing te nemen in overleg met de betrokken partijen

STEDELIJKE VERKNOPINGEN

Verkeer en verknopingen

Er zijn plaatsen waar de verschillende verkeersstromen met elkaar interageren en moment van stedelijkheid toelaten. Hier begint de stedelijkheid van het park zich te realiseren.

Rood = Fietsen
 Zwarte stippellijn = Bus
 Blauw = Auto's
 Groen = Voetgangers